

Kotikansainvälistymistä saksan kursseilla

25.4.2023

Kansainvälisyys on yksi keskeinen teema korkeakouluissa, niin myös SeAMKin strategiassa (Seinäjoen ammattikorkeakoulu, i.a.). SeAMKissa on paljon erilaista kansainvälistä yhteistyötä ja kansainvälisiä vierailijaluennoitsijoita käy säännöllisesti. Heidän panoksensa on merkittävä. Koska suomalaisista opiskelijoista vain pieni osa lähtee esimerkiksi vaihtoon opiskelunsa aikana, on tärkeä pitää esillä myös kotikansainvälistymistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on linjannut tavoitteeksi, että ”jokainen korkeakoulusta valmistuva on opinnoissaan tottunut toimimaan kansainvälisessä, monikulttuurisessa toimintaympäristössä ja ymmärtää erilaisuutta, globaaleja haasteita ja kestävän yhteiskunnan periaatteita” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, s.17).

Kansainvälistyä voi myös kotimaassa

Mitä sitten tarkoitetaan kotikansainvälistymisellä? Se on kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja kansainvälisten vaikutteiden saamista, joka tapahtuu omassa kotimaassa. Opiskelet vieraita kieliä, tutustut muista kulttuureista tuleviin ihmisiin ja kehität omaa kulttuuritietouttasi ja kunnioitusta. Kansainvälinen SeAMK tarjoaa loistavat puitteet kotikansainvälistymiselle, kun vain osaamme sitä hyödyntää. Kivimäki ja Rått s (Kivimäki & Rått s, 2020) ovat jo aiemmin kannustaneet kotikansainvälisyyteen ruohonjuuritasolla ja kannustaneet tekemään pieniä ratkaisuja lukujärjestys- ja opetussuunnitelmatasolla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi toukokuussa 2019 (Weimer ym., 2019) selvityksen kotikansainvälistymisestä korkeakouluissa. Kotikansainvälistymistä voidaan selvityksen mukaan (Weimer ym., 2019, s. 33–34) edistää useilla kiinnostavilla käytänteillä, esimerkiksi pitämällä kotikansainvälistymistä

aktiivisesti esillä viestinnässä, kouluttamalla henkilökuntaa, kannustamalla opiskelijoita osallistumaan erilaisiin kansainvälisiin projekteihin ja integroimalla maailmanlaajuisia teemoja opetussuunnitelmiin. Selvityksessä mainitaan myös mm. kielikahviloiden järjestäminen ja kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ja heidän kokemustensa hyödyntäminen kurssien toteutuksissa.

SeAMKiin saapuu yleensä paljon vaihto-opiskelijoita Saksasta. Koska kampuksella kuulee paljon saksaa, alkoivat saksan opettajat pohtia, miten SeAMKin alkeissaksan opiskelijat tutustuisivat Saksasta tuleviin vaihto-opiskelijoihin, miten heidät saisi kommunikoimaan keskenään, ja miten vaihto-opiskelijoita voisi hyödyntää alkeissaksan opetuksessa. Ajateltiin, että olisi tärkeää, että suomalaiset alkeissaksan opiskelijat pääsisivät harjoittelemaan taitojaan käytännössä ja toisaalta, että saksalaiset vaihto-opiskelijat saisivat mahdollisuuden tutustua suomalaisiin opiskelijoihin. Lopulta vaihto-opiskelijoita lähestyttiin SeAMKin kansainvälisten palveluiden kautta ja tiedusteltiin heidän halukkuuttaan toimia apuopettajina alkeissaksan kursseilla. Oli positiivista huomata, että monet vaihto-opiskelijat olivat kiinnostuneita yhteistyöstä ja näin yhteistyö saatiin käyntiin. Palkinnoksi vaihto-opiskelijat ovat saaneet todistuksen osallistumisesta toimintaan.

Alun haasteita

SeAMKin alkeissaksan kursseilla on nyt jo parin lukuvuoden ajan tehty yhteistyötä Saksasta tulevien vaihto-opiskelijoiden kanssa. Vaihto-opiskelijoita on ollut Saksa 1 ja Saksa 2 -kursseilla sekä vapaasti valittavien opintojen että liiketalouden opiskelijoiden toteutuksilla. Joka lukukausi vapaaehtoisia vaihto-opiskelijoita on löytynyt jonkun verran, yleensä 5-10 opiskelijaa.

Kuten lähes kaikessa toiminnassa, tässäkin on haasteensa. Lukujärjestysteknisesti voi olla haastavaa löytää yhteistä aikaa vaihto-opiskelijoiden kanssa. Lisäksi erityisesti kevätlukukaudella vaihto-opiskelijat saapuvat niin myöhään, että saksan kurssit saattavat siinä vaiheessa olla jo ohitse. Tästä syystä alkuvuoden Saksa 2-toteutuksilla ei yhteistyötä välttämättä ole pystytty toteuttamaan.

Kun yhteistyötä kokeiltiin ensimmäistä kertaa kahdessa liiketalouden alkeissaksan ryhmässä, monet suomalaiset saksan opiskelijat kokivat yhteistyön pelottavana ja vähemmän tärkeänä, eivätkä osallistuneet lähiopetukseen silloin, kun luvassa oli keskustelua vaihto-opiskelijoiden kanssa. Tämä oli tietysti todella ikävää, sillä yhteistyön organisoimiseen ja järjestämiseen oli kahden opettajan voimin nähty paljon vaivaa. Jonain kertana vaihto-opiskelijoita oli läsnä jopa enemmän kuin suomalaisia opiskelijoita. Läsnäolijoiden positiivinen palaute kuitenkin rohkaisi jatkamaan kehittämistyötä. Yhteistyö päädyttiin lopulta kirjaamaan opetussuunnitelmaan ja pakolliseksi osaksi saksan kursseja. Jos opiskelija ei voi osallistua lähiopetukseen, korvataan keskustelut vaihto-opiskelijan kanssa vapaa-ajalla tapahtuvalla tapaamisella. Tämän jälkeen läsnäoloprosentti kasvoi huimasti ja vaikutti siltä, että mukaan rohkaistuneet saksan opiskelijat olivat positiivisesti yllättyneitä kokemuksestaan.

Antoisia keskusteluja pienryhmissä

Pääosin yhteistyö keskittyy puhumiseen ja erityisesti ääntämisen harjoitteluun, mutta tavoitteena on myös kulttuuriin tutustuminen ja oman perspektiivin laajentaminen. Yhteinen oppitunti kestää 45min ja on

mahdollisuuksien mukaan järjestetty kahteen kertaan yhden toteutuksen aikana. Opiskelijoita ohjeistetaan tekemään tiettyjä tehtäviä pienryhmissä. Tavoitteena on yksi vaihto-opiskelija maksimissaan kolmea suomalaista saksan opiskelijaa kohden. Tehtävänä opiskelijoilla on aina ensin tutustua saksaksi ja samalla harjoitella ihan perusfraaseja. Tämän jälkeen tehdään erilaisia harjoituksia, joita nousee meidän kurssiemme ajankohtaisista asioista, kuten kappaleen dialogin ääneen lukua, kellonaikojen tai numeroiden harjoittelua, ääntämisen ja esimerkiksi tienneuvomisen harjoittelua.

Vaihto-opiskelijat avustavat erityisesti ääntämisen kanssa, mutta myös lauseen muodostuksessa ja sanastossa. Perusfraasien lisäksi harjoitellaan suomalaisille erityisen hankalia fraaseja sekä erilaisia lyhyitä dialogeja. Suomalaisia opiskelijoita ohjeistetaan kyselemään aktiivisesti vaihto-opiskelijoilta vaikeista asioista ja käyttämään tarvittaessa apuna englantia. Lisäksi ohjeistetaan vaihtamaan ajatuksia kulttuuriin liittyvistä asioista, kuten musiikista, ruuasta, puhuttelutavasta, omasta kotikaupungista jne. Joskus osa opiskelijoista on kokeillut vastavuoroisesti harjoitella suomeksi esimerkiksi numeroita. Vaihto-opiskelijoista onkin ollut hauska huomata, että suomalaiset saksan opiskelijat ovat suurin piirtein samalla tasolla, kuin mitä he ovat suomen kielen opinnoissaan.

Positiivinen palaute innostaa jatkamaan

Vaihto-opiskelijayhteistyö oli kuluneena lukuvuotena 2022–2023 pakollinen osa saksan opintoja ja se osoittautui menestyksekkäästi. Saatu palaute oli pääosin todella positiivista. Vaikka monet kokevat yhteistyön jännittävänä, joku jopa ahdistavanakin, suuri osa kokee sen kuitenkin hauskana ja opettavaisena vaihteluna. Erityisen tärkeää on ollut, että saa ensimmäistä kertaa oikeasti käyttää opiskelemaansa kieltä.

Palautekeskustelua on käyty toteutusten jälkeen erikseen sekä suomalaisten, että saksalaisten vaihto-opiskelijoiden kanssa. Syksyllä 2022 palautetta kysyttiin liiketalouden saksa 1-ryhmältä myös kirjallisesti.

Vaihto-opiskelijat ovat kokeneet yhteistyön mielekkäänä, sillä he pääsevät hieman jutustelemaan suomalaisten opiskelijoiden kanssa. Tähän ei välttämättä muuten ole mahdollisuutta, sillä vaihto-opiskelijat eivät yleensä suomenkielisille kursseille osallistu. Vaihto-opiskelijat ovatkin toivoneet laajempaa yhteistyötä myös päinvastoin. He toivovat, että heidän suomen kursseillaan olisi suomalaisia, joiden kanssa he voisivat parantaa suomen kielen taitojaan ja tutustua suomalaisiin opiskelijoihin ja laajentaa tietämystään suomalaisesta kulttuurista. Tämä yhteistyö on suomen opettajilla mietinnässä. Haasteena on kuitenkin ainakin löytää vapaaehtoisia suomalaisia mukaan tähän toimintaan.

Syksyn 2022 palautekyselyn mukaan vaihto-opiskelijat ovat olleet todella kannustavia ja kivoja. Palautteissa nostettiin esiin, että vaihto-opiskelijat halusivat aidosti opettaa ja olivat iloisia, että heidän äidinkieltään opiskellaan. Heitä oli helppo myös lähestyä. Harjoituksissa keskitytään Saksa 1 -kurssilla paljon nimenomaan ääntämisen harjoitteluun ja saadun palautteen mukaan vaihto-opiskelijoilta oppi tästä paljon. Opiskelijoiden mielestä oli hienoa kuulla saksaa saksalaisten puhumana ja samalla tuli hieman konkretisoitua, millä tasolla itse menee ääntämisessä. Positiivista oli huomata, että yhteisiä tehtäviä tehdessä viesti välittyi puutteellisesta kielitaidosta huolimatta ja toinen toistaan ymmärrettiin.

Syksyn 2022 liiketalouden opiskelijoiden saksa 1 ryhmä oli iso, kolmisenkymmentä opiskelijaa. Koska lähes

kaikki osallistuivat, oli vapaaehtoisia, paikalle päässeitä vaihto-opiskelijoita ensimmäistä kertaa suomalaisiin nähden liian vähän. Pienryhmät olivat osin liian isoja, sillä yhdessä pienryhmässä saattoi olla jopa kuusi suomalaista. On selvää, että tällöin ei yksi opiskelija saa yhtä paljon harjoitusta ja tukea kuin pienemmissä ryhmissä tai pareittain ollessa, ja tämä koettiin luonnollisesti palautteissa negatiivisena asiana. Useissa palautteissa toivottiin lisäksi, että aikaa olisi ollut enemmän kuin 45 minuuttia. Kehitettävänä asiana pidettiin myös myöhäistä ajankohtaa, sillä usein tunnit olivat iltapäivällä neljästä viiteen.

Palautteista välittyi kuitenkin erityisesti viesti, että oli hienoa päästä käyttämään alkeellisia kielitaitojaan ihan oikeasti äidinkielenään puhuvien kanssa. Tilaisuuksia saksan puhumiseen ei juurikaan muuten ole, ellei sitten lähde matkalle saksankieliseen maahaan. Kokonaisuutena kokemus on ollut innostava ja opettavainen ja tarjoaa alkeissaksan opiskelijoille hyvän mahdollisuuden kehittää kielitaitoaan ja saada kansainvälisiä vaikutteita omassa kotimaassaan. Kulttuurintuntemus on tärkeä osa vieraan kielen opiskelua ja tämä yhteistyömuoto omalta osaltaan edistää kielitaidon lisäksi kulttuurintuntemusta ja samalla tarjoaa opiskelijoille pienen mahdollisuuden kansainvälistymiseen kotikorkeakoulussa.

Paula Välimäki
Lehtori
SeAMK

Lähteet

Kivimäki, K.-L. & Råtts, S. (21. 12.2017). SeAMKin strategiaa käytännössä: kansainvälisyyttä ruohonjuuritasolla. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/muut-artikkelit/seamkin-strategiaa-kaytannossa-kansainvalisyytta-ruohonjuuritasolla/

Opetus- ja kulttuuriministeriö – Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainväliset linjaukset 2016–2020 -ohjausryhmä. (16.3.2017). *Yhteistyössä maailman parasta.Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017–2025*http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-457-3

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. (i.a.). *Strategia ja laatu*https://app-staging.seamk.hion.dev/seamk-info/organisaatio/strategia-ja-laatu/

Weimer, L., Hoffman D. & Silvonen, A. (15.5.2019) *Internationalisation at Home in Finnish Higher Education Institutions and Research Institutes. Study commissioned by the Finnish Ministry of Education and Culture.*http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-647-8